

Cirkustjejer – tänjer gränser och visar det som inte finns

[singlepic id=230 w=583 h=412]

[nggallery id=58]

Föreställningen Gynoïdes utmanar bilden av vad cirkus är. Tjejer med tyngd som tränar hårt men flyger lätt. Luftartister med båda fötterna på jorden.

Text: Anna Fredriksson | Bild: Anders Löwdin | [Prenumerera](#) | Artikel i [SocialPolitik nr 4 2012](#)

Manda Rydman är så långt ifrån den gammaldags schablonbilden av en kvinnlig cirkusartist som det går att komma. Hon är ingen tunn tjej i en nätt klänning utan utstrålar både robust styrka, energi och lugn.

Under årets kulturnatt i Stockholm deltog hon i Gyniodes, en känslösam och laddad föreställning på Sergels torg. Med bara kvinnliga artister. Trots att det var ett mycket starkt kollektiv på mattan och i luften var upplevelsen att Manda Rydman var kraftkällan. Det var hon som hamnade på de flesta av fotografen Anders Löwdins bilder.

– Jag slogs av det kraftfulla och smidiga hos Manda. Trots att hon inte är något 15-årigt kinesiskt gymnastikunderbarn förmår hon göra lika halsbrytande förflyttningar över mattan. Det ser så lätt ut. Vilket det naturligtvis inte är, konstaterar han.

Nej, inget av det Manda Rydman gör i disciplinerna handstående, luftring och kautchuk (som handlar om vighet) kommer gratis. Det ligger åratal av stenhård träning bakom. Manda Rydman älskar att träna. Det gör ingenting om det gör ont.

– Jag önskar alltid att jag kunde träna mer. I en perfekt värld skulle jag träna 12 timmar per dag, säger hon med ett leende.

Men måste man vara så hård mot sin kropp att det gör ont?

– Ja, man lär sig gränserna bättre då. Jag har pressat min

kropp jättemycket. Min kropp är som ett djur, en häst, som man dresserar. Man säger: nu ska vi göra det och det. Men jag tycker om den också. Efteråt gör jag något som kroppen mår bra av; simmar eller går på yogaklass. Men kroppen måste tränas så att den blir bättre. Ja, kroppen och jag är ju samma, säger hon.

Hon tycker att hon tar mycket bättre hand om sin kropp än kompisar som inte tränar. De går inte till doktorn om de till exempel har ont i ryggen, medan hon aldrig tvekar att gå till en akupunktör, eller annan specialist, om hon behöver det.

Men finns det inte en jordmån för en osund kroppsfixering i den här träningskulturen?

– Jag känner mig ganska oförstörd. Jag vet att många tror att man får ätstörningar av cirkus och av dans och gymnastik. Men jag ser cirkusträning snarare som en motvikt mot det. Cirkus ger en djupare förståelse för vad du kan göra med kroppen som inte handlar om hur den ser ut.

Hon ser gärna obligatorisk cirkusträning för tjejer. Tror att många problem med negativ kroppsfixering och dålig självkänsla kopplad till stereotypa kroppsideal skulle försvinna, eftersom träningen är så kreativ och utvecklande.

Men visst har vi alla hört om ledare som i ett förflucket ögonblick sagt till en flicka att hon skulle kunna bli bättre om hon gick ner i vikt. Och satt igång något nedbrytande.

– Jag har fått höra en massa gånger att jag varit för tung. Men du måste förstå att ledarna bara vill att du ska bli bättre. Det finns många som inte är trygga i sig själva, det är inte bra. Du måste kunna göra egna val.

Själv är hon född trygg enligt föräldrarna. Hon har frågat dem varför de inte satte henne i gymnastik när hon var fyra år.

– Vi försökte, säger de då. Men jag blev utkastad från barndans, jag gjorde hela tiden som jag själv ville, ingen kunde tvinga mig till något.

När hon var 12 år bestämde hon sig för att bli cirkusartist. Då fanns ingen cirkusskola. Det har skett en stor utveckling i Sverige bara de senaste tio åren. Nu finns många kompanier

även om Cirkus Cirkör är vårt mest kända nycirkuskompani. Manda Rydman gick dansgymnasium och blev självlärd. Något hon fortsätter med som frilansare. Hon pendlar mellan olika cirkuskompanier i olika länder som Tyskland, Frankrike och Argentina. Skapar sina egna nummer. Anpassar sig till olika förhållanden. 15 meter upp i luften eller fyra.

Hon säger att hon är rädd ganska ofta. Men att det är bra att göra det som är läskigt, inte vara rädd för att vara rädd. Fast det är viktigt att ha överlevnadsfokus.

– Ibland, efter många föreställningar på rad är min kropp jättetrött. Om jag slarvar då blir det farligt. Då måste jag koppla på adrenalinet.

Så fort hon inte vet att det kommer att bli bra är hon rädd. En rädsla som inte ska förväxlas med prestationsångest, för det har hon aldrig.

– Jag är fortfarande lika mycket värd som människa om jag skulle göra något dåligt. Jag drivs av lusten. Men det finns många som drivs av ångesten. Om det fungerar är det väl okej, men det känns ju tråkigt.

Att vara cirkusartist i Sverige är mycket bättre än i andra länder, tycker Manda Rydman. Men fortfarande gäller olika normer för män och kvinnor.

– För en man är cirkuskonsten separerad från honom själv. Han är artist, men synen på kvinnan är att hon gör det hon gör för att hon är just kvinna. Men vi är ju människor.

Det hoppas hon att Gynoides kan visa. Att inte bara spela på en viss sorts kvinnlighet.

Det började med ett uppträdande i Belgien. Cirkushögskolan fick förfrågan och professor Marie-André Robitaille valde ut artister som alla råkade vara tjejer. Alla tog med sina idéer, som visade sig vara liknande. Det handlade om övergivna industrilokaler, elektronisk musik, krom och hudfärgade dräkter. Hardcore. Alla artister var tekniskt starka. Reaktionerna blev både positiva och sådant som: sådär kan ni inte göra, sådana där kostymer kan man inte ha. Men många ville köpa föreställningen.

Det som gruppen gjorde på Sergels torg på kulturnatten var ett test. I december blir det ett nytt test i Stockholm med bara en eller två artister. Sedan blir det riktiga föreställningar 2013 och 2014.

– Alla har pratat om att utvidga cirkuskvinnorollen, att den har för tajta gränser. Vi vill visa något som inte finns.

Ingen skulle reagera och säga: "Oj, är det bara killar" om en manlig föreställning menar Manda Rydman.

– Om folk blir förvånade av en föreställning med bara tjejer då måste man ju göra det.

ordomening@hotmail.com